

7de zondag door jaar C

Lc. 6, 27-38

Inleiding:

In ons vak, wat dat is het ook, onze roeping, mag je ook zeggen, als pastor komt geregeld de begrippen paar, afstand en nabijheid voor. Hetzelfde geldt voor artsen, mensen in het onderwijs, voor mensen in de politiek: mensen die veel met andere mensen omgaan en met hen in gesprek moeten komen. Afstand en nabijheid is een wat moeilijk koppel, want aan de ene kant wil je mensen nabij zijn en dichterbij ze komen, maar tegelijk mag dat niet te dichtbij zijn en mag je mensen niet beklemmend dicht naderen, zodat ze zich niet meer vrijelijk uit kunnen spreken en moet je dus ook proberen gepaste afstand te houden. Tegelijk mag die afstand niet te groot worden, want dan voelen mensen zich niet gehoord, niet gezien, een wat moeilijk koppel dus.

Vandaag in de lezingen komt dat koppel 'afstand' en 'nabijheid' – 'veraf' en 'dichtbij' zou je ook kunnen zeggen - aan bod, zeker in de eerste lezing. David en Saul, zijn voorganger als koning, maar op het moment in het verhaal nog koning, staan elkaar naar het leven. Vreemd eigenlijk, want ze waren elkaar ooit zo nabij en in het evangelie horen we hoe Jezus een zeer specifiek antwoord geeft op dit probleem. Jezus probeert ons door de zaken heen te laten kijken en niet alleen nabij te zijn met onze naaste, maar juist met diegene die we normaal gesproken misschien het meest op afstand zouden willen houden: onze vijand. Vandaag in het evangelie horen we die beroemde uitspraak van Jezus: 'bemint uw vijanden'. Laten we ons daar in deze viering op bezinnen.

Preek:

Het verhaal dat we vandaag hoorden uit het boek Samuel is een bijzonder en interessant verhaal. David wordt namelijk door Samuel, waar het boek naar vernoemd is, al op jeugdige leeftijd gezalfd tot koning. Hij is dan nog geen koning, maar gaat het wel worden. In die tijd dat dat gebeurt is Saul koning en is zowel het volk als God niet verheugd met dat koningschap van Saul. Wat doet David echter? Hij hoedt schapen en pas als hij gezalfd is, dan gaat hij wat anders doen. Hij denkt: 'laat ik het vak van dichtbij gaan leren'. Hij treedt in dienst bij de koning, bij Saul dus en leert daar de kneepjes van het vak: hoe je goed met mensen om moet gaan, hoe je met andere regeringsleiders om moet gaan, hoe men het land bestuurt, hoe je je vijanden tegemoet treedt, hoe je oorlog voert zelfs. Langzaam maar zeker groeit en groeit David in zijn taak. Tegen de tijd dat hij volwassen is, heeft hij het allemaal goed onder de knie; zo goed zelfs dat de mensen hem al meer als koning zouden willen hebben dan Saul, die nog steeds koning is. En dan begrijpt u het al: de jaloezie groeit bij Saul. Het verhaal dat we vandaag hoorden is één van de meerdere punten waarin strijd tussen de twee tot uiting komt. Hier gaat Saul met een heel leger achter de gevluchte en verstopte David aan. Zit hij wellicht in die woestijn van Sin? En als ze daar aan het

zoeken zijn en de nacht valt, legt Saul zich te ruste, een kring wachters rondom hem. Zijn speer vlak bij de hand in de grond naast zijn hoofd gestoken. Eén geluid en dan is één greep genoeg om de speer te pakken en zich te verdedigen. Maar Gods hulp is nooit ver weg. Hier dus ook niet voor David, die samen met zijn vriend en bediende in die grot komt waar Saul en zijn vrienden liggen te slapen. Tot naast zijn hoofdeind komen ze staan en nog is er niemand die wakker is geworden; zelfs als ze zacht met elkaar spreken, wordt er niemand wakker en als de hulp van David voorstelt die speer maar te pakken en Saul aan de grond te spiesen, zou er geen haan zijn die ernaar kraait. Maar David denkt daar anders over. Zo ga je niet om met de gezalfde van God, want dat is de koning dan nog steeds. Hij pakt de speer, hij pakt de kruik water en verwijderd zich van Saul, gaat aan de andere kant van het dal tegen de berghelling staan, neemt afstand en roept Saul. ‘Koning ik heb hier uw speer; laat maar iemand hem komen halen’. En wat nabijheid hier was is het teruggegaan tot afstand, een afstand die veiligheid biedt.

Op dat moment in het verhaal is het voor ons goed om even te kijken naar de dag van vandaag. Bijna - zeg ik er maar bij voor de zekerheid - lijkt de coronacrisis ten einde en als we terugkijken wat er allemaal is gebeurd aan maatregelen, die wel gevolgd en niet meer gevolgd moesten worden en opnieuw weer wel gevolgd, en dan weer niet, dan hebben we ook gemerkt dat daar best onenigheid over ontstaat. Waar nabijheid vóór corona normaal leek, werd afstand ineens de norm, anderhalve meter; niet te dichtbij want ik word besmet. Mensen die wegwuivende gebaren maakten: niet te dichtbij komen, mensen die op straat met een boogje om je heen liepen. Afstand werd moedwillig gecreëerd, maar tegelijk zagen we groepen voetbalfans die vonden dat ze toch samen arm in arm hun voetbalploeg aan moesten moedigen. We zagen mensen protesteren in Amsterdam of in Den Haag op het Malieveld, dicht bij elkaar staand, omdat ze meenden dat de regels allemaal teveel waren. Zij wilden terug naar de nabijheid, ze vonden de afstand teveel. En daardoor gebeurde juist het omgekeerde: mensen die zich op een andere manier van elkaar gingen afkeren, zo van: ‘als jij je zo opstelt tegen de regels, hoef ik niks met jou te maken te hebben’, een soort innerlijke afstand of een afstand van geweten en gevoel en dat kan nooit de bedoeling zijn.

Dat dat niet de bedoeling is, leren we vandaag met name in het evangelie. Daar - en dan hef ik er maar één van de vele uitspraken uit, die Jezus vandaag doet - daar zegt Jezus: ‘bemint uw vijanden’. Tot twee keer toe: aan het begin en vrijwel aan het einde van het verhaal. ‘Bemint uw vijanden’, juist degenen die het meest op afstand zijn, degene die ons vreemd is, die anders zich gedraagt dan wij zouden willen of wij gewend zijn en die we daarom vijandig tegemoet treden, die moeten wij beminnen. En wat is beminnen anders dan iemand zeer nabij willen komen? Waarom zegt Jezus dat, zou je je af kunnen vragen? Dat hoorden we vandaag in de psalm, maar ook in het evangelie, namelijk dat wij barmhartig moeten zijn zoals God barmhartig is en die barmhartigheid van God

kunnen wij alleen maar uiten door onze naaste lief te hebben en dat verbreedt Jezus vandaag: niet alleen de naaste, want die naaste wordt ook lief gehad door mensen die zondig zijn, of door heidenen of door de vreemdelingen, nee, als wij de naaste lief hebben mogen we nog een stapje meer zetten als christenen, als gelovigen in God, dan mogen we barmhartig zijn, naastenliefde uitdragen en dat betekent zelfs proberen je vijanden lief te hebben. Hoe moeilijk dat ook is, getuige alleen al al die dingen die ik net vertelde over de coronacrisis die u zich van dichtbij nog goed kunt herinneren.

Tussen David en Saul komt het uiteindelijk niet meer goed en uiteindelijk wordt David koning. Hij probeert, zeker in eerste instantie in de verhalen die we over hem lezen, mensen nabij te zijn, mensen van allerlei slag en bij Jezus horen we vandaag dat wij dus nog net een stapje verder mogen zetten door ook onze vijanden lief te hebben. Laten we dat proberen in het leven van alledag. Amen

Henry Vermeulen, diaken